

SZABVÁNYOSÍTÁS

A csehszlovák szakmai tájékoztatás és könyvtárügy szabványosítási bizottsága

1967 végén jött létre - a prágai Urad pro normalizaci a mereni /Szabvány- és Mérésügyi Hivatal/ megbízásából - az UVTEI /Ustredi vedeckych, technickych a ekonomickych informaci - Tudományos-Műszaki és Gazdasági Információs Központ/ Módszertani Főosztályának kutatási és racionalizálási osztályán belül az a csoport, amely a szakmai tájékoztatás, a bibliográfia és a könyvtárügy szabványosítási ügyeinek összefogását, irányítását és adminisztrálását kapta feladatul. A csoport hatásköre szövetségi szintű.

1968 közepe táján az UVTEI - tanácsadó szervként - létrehozta a szabványosítási bizottságot is, amely - szigorú munkarendet tartva - véleményezi és bírálja, kiadásra vagy további átdolgozásra javasolja a szabványosítási csoport, illetve a bizottság saját speciális munkacsoportjai által előterjesztett szabványkonceptiókat és szabványtervezeteket.

A szabványosítási csoport és bizottság munkájának kibontakoztatását felmérés előzte meg. Ebből kiderült, hogy 1945 és 1965 között Csehszlovákiában mindössze három tárgyba vágó szabvány jelent meg /nevezetesen: CSN 1410 - Betűrendezés; CSN 01 6904 - Szakirodalmi /Bibliográfiai/ hivatkozás; CSN 01 0195 - Bibliográfiai /dokumentációs és könyvtári címleírás/, amelyek közül csak az 1965-ben született címleírási szabvány volt korszerű. Ezzel az eredménnyel Csehszlovákia a tájékoztatási és könyvtári szabványosítás terén világviszonylatban a legutolsó helyek egyikét foglalta el.

A szabványosítási csoport és bizottság létrejötté óta az alábbi eredmények születtek:

1970-ben két szabvány jelent meg /CSN 01 0196 - A folyóiratok és egyéb periodikumok címének rövidítése; CSN 01 0194 - Szakirodalmi referálási /kivonatkészítési/ szabályzat/;

1971-ben egy szabvány látott napvilágot /CSN 01 0197 - Bibliográfiai hivatkozás/;

1972-ben ismét egy szabvány készült el /CSN 01 0198 - Az irodalomkutatások formai elrendezése/;

1973-ban két szabványjavaslat készítése fejeződött be /ETO-változtatás a legfontosabb jelzetekből; Szabványosítással foglalkozó szervezetek rövidítése és szabványjelzetek/.

1975 végéig a következő szabványok készülnek el: a cirill betűk transliterálása, betűrendezés, a kutatási jelentések formai elren-

dezése, a bibliográfiai cimleírás rövidítései, periodikumok belső elrendezése, az informatika terminológiája, információforrások, katalógusok és katalógizálás, a tezauszuszkészítés szabályai, lyukkártyaformátumok, lyukkártyák, indexkészítés.

A szakmai tájékoztatás és a könyvtári munka szabványosítása fontosságának felismeréséről tanuskodik az is, hogy a szabványosítás 1973-ban az állami kutatási terv egyik részfeladata lett.

/Technická Knihovna, 18.k. 2.sz. 1974. p.33-41./

M_M

Az ISO közreadta a szabványosított országnev-kódot

Az ISO /International Organization for Standardization = Nemzetközi Szabványügyi Szervezet/ - 17 más nemzetközi szervezet bevonásával - három éve napirendre tűzte az egységesen elfogadható és bevezethető országnev-kód kidolgozását. Az együttesen összeállított új jelölési rendszer szabványát "ISO 3166 Codes for the representation of names of countries" néven tették közzé.

A kérdés megoldása egyre sürgetőbbé vált, hiszen az országnevek sokféle rövidített változatát használják jelenleg, éppen olyan területeken, amelyek a nemzetközi alkalmazás folytán leginkább megkívánják az egyértelmű, szabványosított jelölési eljárást. Csak példaképpen: autó, hajó, repülőgép és más közlekedési eszközök rendszámai, rádió, telefon, telex hívórendszerek, nemzetközi kereskedelmi képviselők, áruszállítások, kiadók, tájékoztatási intézmények, adatbankok nyilvántartásai ... stb.

Az ISO 3166 sz. szabvány kétféle változatot tartalmaz: egy kétbetűs országnev rövidítési sorozatot, valamint egy hárombetűs változatot olyan esetekben, amikor valamilyen oknál fogva a kétbetűs rövidítés nem volt alkalmazható. Pl.

Australia	AU	AUS
Austria	AT	AUT
Canada	CA	CAN
China	CN	CHN

Az ISO 3166 igyekezett összefoglalni és alkalmazni a jelenleg használatban lévő sokféle rövidítési eljárás legjobb elemeit, lehetőleg az országnev jellemző kezdőbetűit adva világnyelveken, és a hasonlóan kezdődő neveket megkülönböztető hangzóval kiegészítve. A kétbetűs rövidítési változat ezt nem tette könnyűvé az összeállítók számára, MA kezdettel nem kevesebb országnev kezdődik, mint: Macao, Madagascár, Malawi, Malaysia, Maldives, Mali, Malta, Martinique, Mauritania, Mauritius.